

PROGRAMI I PROVIMIT TË SHTETIT PËR MËSUESIT E GJUHËS ITALIANE, PJESA PROFESIONALE

Hyrje

Ky është një program orientues për pjesëmarrësit në konkurrimin e provimit të shtetit për mësues të gjuhës italiane në sistemin parauniversitar shqiptar. Programi mbështetet në udhëzimet e Ministrisë së Arsimit dhe e Shkencës në lidhje me testimin e kompetencave kryesore që duhet të zotërojnë kandidatët për mësues të lëndës gjuhë italiane. Programi përfshin fushat bazë mbi të cilat mbështetet formimi i përgjithshëm dhe specifik i një mësuesi i cili do të japë lëndën gjuhë italiane si gjuhë e huaj për nxënësit shqiptarë të shkollave 9-vjeçare dhe të mesme të të gjitha profileve.

Përmbajtja e programit

Programi i pjesës profesionale i provimit të shtetit për mësuesit e gjuhës italiane është strukturuar sipas fushave kryesore të formimit profesional për të cilët testohen kandidatët për mësues. Programi është i organizuar në bazë të përfshirjes të njohurive dhe të kompetencave të domosdoshme që duhet të zotërojë një mësues i lëndës gjuhë italiane në plotësimin me sukses të rubrikave të testimit dhe të arrijtjet së një performance sa më të mirë profesionale.

- Njohuri të plota të gjuhës italiane sipas katër aftësive bazë: të foluri, të shkruarit, të dëgjuarit dhe të lexuarit si edhe aftësive të tjera plotësuese.
- Zotërimin e koncepteve kryesore ku mbështetet realizimi i kurrikulës të lëndës gjuhë italiane si gjuhë e huaj.
- Njohja shumë e mire e lidhjeve ndërlëndore si kusht bazë për formimin e plotë të figurës profesionale të mësuesit.
- Zotërimin e metodologjive specifike të mësimdhënies së gjuhës së huaj dhe zbatimin e tyre në kuadrin e mësimdhënies.
- Qasjen e drejtë të mësuesit të ardhshëm të gjuhës italiane ndaj kërkesës së aktuale dhe sfiduese të shtruar nga Kuadri i Përbashkët Evropian për gjuhët e huaja.

FUSHAT E PËRFSHIRA:	BIBLIOGRAFIA BAZË:
GRAMATIKË E GJUHËS ITALIANE	<ol style="list-style-type: none"> 1 .Patota. G. <i>"Grammatica di riferimento della lingua italiana per stranieri"</i> Mondadori Education, 2003 2. Katerinov K., Boriosi M. <i>"La lingua italiana per stranieri. Corso superiore. Lezioni, esercizi e chiavi"</i> Guerra edizioni 1976 (3^a edizione) 3. Dardano M., Trifone P., <i>"Grammatica Italiana con</i>

	<i>nozioni di linguistica</i> ” 1995 (3 ^a edizione)
FUSHAT E PËRFSHIRA:	BIBLIOGRAFIA BAZË:
GLOKTODIDAKTIKË DHE DIDAKTIKË E GJUHËVE MODERNE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Balboni P.E, <i>"Tecniche didattiche per l'educazione linguistica"</i>, UTET Libreria Torino,1998 2. Balboni P.E., <i>"Le sfide di Babele: insegnare le lingue nelle società complesse"</i>, Torino, UTET Libreria, 2002 (kapitujt 1-12) 3. Ciliberti A. " <i>Glottodidattica. Per una cultura dell'insegnamento linguistico</i> "Carocci Roma, 2012 4. De Marco A., (a cur.), <i>"Manuale di glottodidattica. Insegnare una lingua straniera"</i>, Carocci Roma, 2000 5. Mezzadri M., <i>"I ferri del mestiere. Corso di autoformazione per l'insegnante di lingue straniera"</i>, Perugia, Guerra Edizioni 2003(kapitujt 1,2,4,5,6,10,11,12, 13,14) 6. Freddi G., <i>"Psicolinguistica, sociolinguistica, glottodidattica"</i>, UTET, Torino 1999
DIDAKTIKË E GJUHËS ITALIANE SI GJUHË E HUAJ	<ol style="list-style-type: none"> 1. AA.VV. (bashkëautorë), <i>"Curricolo di italiano per stranieri"</i>, Bonacci, Roma 1995 (kapitujt 3-7) 2. Balboni P.E. <i>"Didattica dell'italiano a stranieri"</i> Bonacci Editore 1994 3. Balboni P.E., <i>"Fare educazione linguistica. Attività didattiche per italiano L1 e L2, lingue straniere e lingue classiche"</i>, Torino, UTET, 2008 4. Diadori P., Palermo M., Troncarelli D., <i>"Manuale di didattica dell'italiano L2"</i> Guerra edizioni 2009 <ol style="list-style-type: none"> 1. Dolci R. e Celentin P., (a cura di) <i>"La formazione di base del docente di italiano "</i> (2 "edizione), Roma, Bonacci editore, 2003 (kapitujt 1,2,3, 8-21)
LINGUISTIKË	<ol style="list-style-type: none"> 1. Andorno C, Bosc F., Ribotta P. <i>"Grammatica. Insegnarla e impararla"</i> 2003 2. Bettoni C. <i>"Imparare un'altra lingua. Lezioni di linguistica applicata"</i> Laterza 2001 3. Brugè L. <i>"Teoria linguistica e insegnamento della grammatica"</i> në Dolci R. e Celentin P., (a cura di) <i>"La formazione di base del docente di italiano "</i> (2 "edizione), Roma, Bonacci editore, 2003
PSIKOLINGUISTIKË	<ol style="list-style-type: none"> 1. Titone Renzo, <i>La psicolinguistica oggi</i>, Roma 1990. 2. Freddi G., <i>"Psicolinguistica, sociolinguistica, glottodidattica"</i>, UTET, Torino 1999

SOCIOLINGUISTIKË	<ol style="list-style-type: none"> 2. Berruto Gaetano, <i>Prima lezione di sociolinguistica</i>, Editori laterza, 2008. 3. B. Kein Gabriella, <i>Nozioni e strumenti di sociolinguistica – con esercitazioni e glossario</i>, Aracne editrice, 2006. 4. Lorenzetti L., <i>“L'italiano contemporaneo”</i>, Carocci, Roma 2002
FONETIKË	<ol style="list-style-type: none"> 1. Canepari L., Pandolfi M.E. <i>“ La fonetica dell’italiano e il suo insegnamento ”</i> në Dolci R. e Celentin P., (a cura di) <i>"La formazione di base del docente di italiano "</i> (2 "edizione), Roma, Bonacci editore, 2003 2. Mezzadri M., <i>"I ferri del mestiere. Corso di autoformazione per l'insegnante di lingue straniera"</i>, Perugia, Guerra Edizioni 2003 (kapitulli 8)
LEKSIKOLOGJI	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cardona M. <i>“Il lexical approach e i processi della memoria”</i> në Dolci R. e Celentin P., (a cura di) <i>"La formazione di base del docente di italiano "</i> (2^a "edizione), Roma, Bonacci editore, 2003 2. Corda A. e Marellò C., <i>“Lessico Insegnarlo e Impararlo”</i>, Perugia, Guerra Edizioni 2004 3. Mezzadri M., <i>"I ferri del mestiere. Corso di autoformazione per l'insegnante di lingue straniera"</i>, Perugia, Guerra Edizioni 2003 (kapitulli 7)
HISTORI KULTURË QYTETËRIM	<ol style="list-style-type: none"> 1. Balboni P.E., Voltolina M., <i>"Geografia d'Italia per stranieri"</i>, Guerra edizioni 2005 2. Mezzadri M., <i>"I ferri del mestiere. Corso di autoformazione per l'insegnante di lingue straniera"</i>, Perugia, Guerra Edizioni 2003 (kapitulli 9) 3. Pagnottini Sebastiani D., Rossi Giacobbi O. <i>"Civiltà italiana"</i> Testo di conversazione e cultura per stranieri, Guerra edizioni 2002 4. Pavan E. <i>“La cultura e la civiltà italiana e il loro insegnamento in una prospettiva interculturale”</i> në Dolci R. e Celentin P., (a cura di) <i>"La formazione di base del docente di italiano "</i> (2 "edizione), Roma, Bonacci editore, 2003
KUADRI I PËRBASHKËT EVROPIAN I REFERIMIT	Consiglio d'Europa <i>"Quadro comune europeo di riferimento per le lingue: apprendimento, insegnamento,</i>

Bibliografi e këshilluar:

- Balboni P.E., "La comunicazione interculturale" Marsilio, Venezia 2007
- Begotti P., "L'insegnamento dell'italiano ad adulti stranieri", Perugia, Guerra Edizioni, 2006
- Benucci A. (cur.), "Sillabo di italiano per stranieri", Perugia, Guerra, 2008
- Berruto Gaetano, *Fondamenti di sociolinguistica*, Editori laterza, 2006.
- Bettoni C., "Usare un'altra lingua. Guida alla pragmatica interculturale", Laterza, Roma-Bari 2006
- Brasca Luciana, Bernocchi Rita, *1000 esercizi di grammatica italiana*, Giunti scuola, 1998.
- Cardona M., "Il ruolo della memoria nell'apprendimento delle lingue", UTET Libreria, Torino 2001
- Colarizzi Simona, Storia del Novecento italiano: cent'anni di entusiasmo, di paure, di speranze, BUR Saggi, (Rizzoli), 2000.
- Corda A., Marellò C. "Lessico. Insegnarlo e impararlo" Guerra Edizioni 2004
- Coveri, L., Benucci, A. e Diadori, P. (1998) "Le varietà dell'italiano. Manuale di sociolinguistica italiana", Roma, Bonacci.
- D'Achille, P. (2003) *L'italiano contemporaneo*, Bologna, Il Mulino.
- Danesi M., "Neurolinguistica e glottodidattica", Padova, Liviana 1988
- Danesi M., "Il cervello in aula! Neurolinguistica e didattica delle lingue", Guerra Perugia 1998
- Dardano M., "Manualetto di Linguistica Italiana", (2° edizione), Bologna, Zanichelli Editore (2003)
- De Mauro T. (cur.), "Come parlano gli italiani", La Nuova Italia, Firenze 1994
- Diadori P. (a cur.) "Insegnare italiano a stranieri", Le Monnier Firenze 2001
- Fabbro F., "Neuropedagogia delle lingue. Come insegnare le lingue ai bambini" Roma, Astrolabio, 2004
- Fratte L., "Tecnologie per l'apprendimento delle lingue", Carocci, Roma 2004
- Freddi G., "Psicolinguistica, sociolinguistica, glottodidattica", UTET, Torino 1999
- grammatica dell'italiano*", Carocci, Roma 2004
- Grenfell M., Kelly M., "European Profile for Language Teacher Education - A Frame of Reference", University of Southampton, Southampton 2004
- http://ec.europa.eu/languages/documents/doc477_en.pdf
- Hudson Richard, *Sociolinguistika*, Dituria, 2004.
- Laudanna A., Voghera M. (cur.), "Il linguaggio. Strutture linguistiche e processi cognitivi" Laterza, Roma-Bari 2006
- Lo Duca MG., "Esperimenti grammaticali. Riflessioni e proposte sull'insegnamento della grammatica dell'italiano", Carocci, Roma 2004
- Long M.H., "Second Language Needs Analysis" Cambridge University Press 2005
- Margiotta U. (a cura di) "L'insegnante di qualità. Valutazione e Performance" Roma, Armando 2002
- Mezzadri M., "Internet nella didattica dell'italiano. La frontiera presente", Guerra, Perugia 2001
- Newby D. et al., "European Portfolio for Student Teachers of Languages, European Centre for Modern Languages - Portofolio Europeo per la formazione iniziale degli insegnanti di lingue (PEFIL)", Graz 2005

<http://epostl2.ecml.at/LinkClick.aspx?fileticket=8PpREfAzaYI%3D&tabid=505&language=d e-DE>

Pallotti G., "La seconda lingua", Strumenti Bompiani, Milano 1998 (2. ed. 2001)
 Pallotti G., A.I.P.I., Associazione Interculturale Polo Interetnico "Imparare e insegnare l'italiano come lingua seconda. Un progetto di formazione per insegnanti e operatori". Bonacci, Roma 2005
 Porcelli G., "Principi di glottodidattica" editrice La Scuola, Milano 1996
 Santipolo, M. (2002) *Dalla sociolinguistica alla glottodidattica*, Torino, Utet
 Serra Borneto C. (cur.), "C'era una volta il metodo", Carocci, Roma 1998
 Shkurtaj Gjovalin, *Sociolinguistika*, shblu, 2003.
 Sobrero A.A., Miglietta A., "Introduzione alla linguistica italiana" Laterza, Roma Bari, 2006
 Titone Renzo, *La Psicolinguistica oggi*, Roma 1990.
 Trifone P., Palermo M., "Grammatica italiana di base. Seconda edizione", Zanichelli, Bologna 2000 (2. ed. 2007)
 Vedovelli M. "Guida all'italiano per stranieri. Dal Quadro comune europeo per le lingue alla Sfida salutare" Nuova edizione Carocci Roma 2010

[Programi i përbashkët për të gjitha nënprofesionet e Provimit të Shtetit në Mësuesi](#)

PROGRAMI I PËRGATITJES PEDAGOGJIKE PËR TË GJITHË MËSUESIT E RINJ

Nr.	KOMPONENTËT E PROGRAMIT TË PEDAGOGJISË	
I	Kurikula e Arsimit Parauniversitar	
a.	<p>Temat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fusha e kurrikulës • Zhvillimi kurrikulës • Hartimi kurrikulës • Qëllimet, synimet dhe objektivat • Zbatimi kurrikulës <p>Literatura: Allan C. Orstein dhe Francis P.Hunkins "Kurrikula, bazat, parimet dhe problemet" faqe 1-45, 285 - 467</p>	
b.	<ul style="list-style-type: none"> • Planet dhe programet mësimor <p>Literatura: Plani dhe programi mësimor i lëndës që secili mësues zbaton në praktikë</p>	
c.	<ul style="list-style-type: none"> • Procesi i të nxënit <p>Literatura: Sula G. Kursi leksioneve 2011</p>	
II.	Metoda e mësimdhënies dhe mendimi kritik	
A	Literatura : Temple, Craford et al "Strategji e mësimdhënies e të të nxënit në klasat mendimtare" 2006	

B	Literatura: Musai B “Metodologji e Mësimdhënies” 2003, Faqe 79-164	
C	<p>Temat</p> <ul style="list-style-type: none"> • “Planifikimi i mësimit • “Metodat e mësimdhënies <p>Literatura: Grup Autorësh “ Metodat e mësimdhënies – (Manual për mësuesit e rinj)” 1999 faqe 56 – 119</p>	
D	Literatura: Levis Vaughn dhe Chris Macdonald “Fuqia e të menduarit kritik” 2010	
E	Literatura : Jeff Zwiers “Zhvillimi i shprehive të të menduarit në klasat 6 deri 12”, 2006.	
III	Aftësitë ndërkurikulare	
	<p>Temat :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zhvillimi psikologjik i moshës shkollore • Përfshirja e prindërve në edukim • Motivacioni dhe mësuesi • Roli dhe shprehitë profesionale të mësuesit <p>Literatura: Tamo A. Karaj TH. Rapti E.” Mësimdhënia e të nxënit” 2005 Faqe 5-62, 216-246, 293-349.</p>	
IV	Vlerësimi nxënësve	
A	Literatura: Mita .N. “Vlerësimi i nxënësve” - Cikël leksionesh faqe 1-90.	
B	Literatura : grup autorësh “ Si të shkruajmë objektivat për mësimdhënien e vlerësimin” 2009	
	<p>Temat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vlerësimi nxënësit • Vlerësimi mësimdhënies <p>Literatura: Grup Autorësh “Metoda të mësimdhënies. (Manual për Mësuesit e rinj” 1999 Faqe 137 – 177 dhe 211 -223</p>	
V	Menaxhimi klasës	

A	Temat : <ul style="list-style-type: none"> • Menaxhimi i klasës • Trajtimi diferencuar i nxënësve Literatur: Tamo A. Karaj TH. Rapti E.” Mësimdhënia e të nxënit” 2005 Faqe 246- 293.	
B	Tema : <ul style="list-style-type: none"> • Organizimi dhe drejtimi i klasës Literatur: Grup Autorësh “Metoda të mësimdhënies Manual për mësuesit e rrinj” 1999 Faqe 118 -137	
C.	Literatur : Karaj Th. “ Menaxhimi i Klasës” 2009	
VI	Psikologjia e zhvillimit	
	Literature: Karaj. Th. “Psikologjia e zhvillimit të fëmijës” 2005	

PROGRAM I DREJTSHKRIMIT PËR PROVIMIN E SHTETIT NË MËSUESI

I. DREJTSHKRIMI I ZANOREVE

1. Zanozja e e theksuar dhe e patheksuar
2. Zanozja ë e patheksuar
  - 2.1 ë-ja paratheksore
  - 2.2 ë-ja pastheksore
  - 2.3 ë-ja fundore
- 3 Zanozja **u, i** dhe **y, u** dhe **y.**
4. Grupe zanoresh dhe diftongje
  - 4.1 ie dhe je
  - 4.2 ye
  - 4.3 ua, ue
- 5 Apostrofi

II. DREJTSHKRIMI I BASHKËTINGËLLOREVE

1. Bashkëtingëlloret e zëshme në fund dhe në trup të fjalës
2. Bashkëtingëlloret nistore **sh, zh, c, s, z**
3. Bashkëtingëllorja **j**
4. Bashkëtingëllorja **h**
5. Bashkëtingëllorja **rr**
6. Bashkëtingëllorja **nj** në trup dhe në fund të fjalës
7. Grupe bashkëtingëlloresh (**mb, nd, ng, ngj**)
8. Takime bashkëtingëlloresh
  - 8.1 Takimi i **t** -së me **sh**-në
  - 8.2 Takimi i **g**-së ose i **n**-së me **j**-në
  - 8.3 Takimi i **d**-së, **s**-së, **t**-së ose i **z**-së me **h**-në
  - 8.4 Takimi i **d**-së me **t**-në

III. DREJTSHKRIMI I DISA FJALËVE TË HUAJA DHE I EMRAVE TË PËRVEÇËM TË HUAJ

1. Fjalët që kanë **-ia, ie, io, iu** me **i** të patheksuar në trup të tyre
2. Fjalët me burim nga latinishtja a nga gjuhët romane, si edhe nga greqishtja, të cilat në gjuhën shqipe kanë një **c** të ndjekur nga zanorja **e** ose **i**
3. Emrat e huaj të përveçëm

IV. ÇËSHTJE GRAMATIKORE

1. Drejtshkrimi i disa trajtave të shumësit të emrave dhe të mbiemrave
  - 1.1 Emrat femërorë me **-ë**
  - 1.2 Emrat dhe mbiemrat mashkullorë me **-al, -an, -ar, -ec, -el, -er, -et, -ez, -ii, -ir, -al, -on, -oz, -un**
2. Drejtshkrimi i nyjës së përparme
3. Drejtshkrimi i fjalëve njësh, ndaras dhe me vizë në mes

V. PËRDORIMI I SHKRONJAVE TË MËDHA

1. Tek emrat dhe mbiemrat e personave, epitetet ose ofiqet (nofkat) që janë pjesë përbërëse e tyre, si edhe tek pseudonimet.
2. Tek emërtimet e funksioneve shtetërore, politike e ushtarake, të gradave, të titujve fetarë etj.
3. Tek emërtimet e funksioneve zyrtare e shoqërore më të larta, titujt më të lartë të nderit në RSH dhe tek emërtimet e urdhrave e të medaljeve shtetërore.
4. Tek emrat e përveçëm të botës mitologjike e fetare, si edhe tek ato të figurave e të tregimeve popullore
5. Tek emërtimet gjeografike e territoriale-administrative si edhe tek emrat e tjerë të vendeve
6. Tek emërtimet e periudhave, të ngjarjeve, të akteve e të dokumenteve historike me rëndësi kombëtare ose ndërkombëtare, të monumenteve historike e të monumenteve të kultures
7. Tek emërtimet zyrtare (të sotme ose historike) të institucioneve të shtetit e të partive, si edhe tek emërtimet e organizatave shoqërore e të njësive ushtarake kryesore.
8. Tek emërtimet e festave kombëtare dhe ndërkombëtare
9. Tek titujt e gazetave, të revistave e të librave.

LITERATURA

1. Drejtshkrimi i gjuhës shqipe, Tiranë, 1973
2. Gjuha letrare për të gjithë, Tiranë, 1976
3. Rami Memushaj, Shqipja standard. Si ta flasim dhe ta shkruajmë?